

DOI 10.36074/logos-19.03.2021.v3.25

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУП У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ORCID ID: 0000-0002-3914-3936

Олійник Роксоляна Василівна

аспірант кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

ORCID ID: 0000-0001-9745-003X

Олійник Марія Іванівна

д. пед. наук, професор кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

УКРАЇНА

Розвиток системи доступної та якісної освіти для дітей з обмеженими можливостями здоров'я є одним із пріоритетних напрямків роботи держави. Закон України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Конвенція про права осіб з обмеженими можливостями, Національна стратегія дій в інтересах дітей закріпили право кожної дитини навчатися незалежно від індивідуальних особливостей, в тому числі в рамках системи дошкільної інклюзивної освіти [2].

На сьогоднішній день простежується стійка тенденція збільшення цієї категорії дітей в закладах дошкільної освіти. В даний час можливості реалізації їх права на освіту пов'язані з наявністю цілого комплексу проблем правового, організаційно-технічного, фінансового, соціального характеру. Ми розуміємо «інклюзивну освіту» як визнання цінності відмінностей всіх дітей і їх здатності до розвитку, яке ведеться у той спосіб, який найбільш підходить цій дитині. Це гнучка система, де враховують потреби всіх дітей, не тільки з проблемами розвитку, але і різних етнічних груп, статі, віку, приналежності до тієї чи іншої соціальної групи. Система навчання підлаштовується під дитину, а не дитина під систему.

Проаналізувавши постанову Кабінету Міністрів України про порядок організації інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти, який визначає вимоги до організації діяльності таких груп, ми виокремили основні положення, а саме:

- освітні послуги, які надаються дітям з особливими освітніми потребами закладами дошкільної освіти у інклюзивних групах повинні діяти із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та виховання, при цьому враховувати індивідуальні особливості дітей;
- забезпечення безперешкодного доступу до будівель та приміщень такого закладу дітей з вадами опорно-рухового апарату, зокрема тих, що пересуваються на візках, та дітей з вадами зору;
- забезпечення необхідними навчально-методичними і наочно-дидактичними посібниками та індивідуальними засобами навчання;
- облаштування кабінетів психологічного розвантаження, логопеда, вихователя-дефектолога для проведення корекційно-розвиткових занять
- забезпечення відповідними педагогічними кадрами;
- рішення про утворення інклюзивних груп (групи) приймається керівником закладу дошкільної освіти з урахуванням запитів батьків за умови наявності

необхідної матеріально-технічної та методичної бази, відповідних педагогічних кадрів і приміщень, що відповідають санітарно-гігієнічним вимогам, за погодженням з відповідним органом управління освітою.

- засновник чи керівник закладу дошкільної освіти виділяє в установленому порядку кошти для створення відповідної матеріально-технічної та навчально-методичної бази, забезпечує підвищення кваліфікації педагогічних працівників з питань надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами у інклюзивних групах;

- засновник (власник) та керівник закладу дошкільної освіти несуть відповідальність за організацію, стан та якість інклюзивної освіти.

- інклюзивні групи комплектуються за віковими (одновіковими, різновіковими) ознаками, з урахуванням особливих освітніх потреб дітей. Для забезпечення ефективності навчально-виховного процесу, наповнюваність інклюзивних груп становить до 15 дітей, з них 1-3 дитини з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю [3].

Навчально-виховний процес в інклюзивних групах здійснюється відповідно до Базового компонента дошкільної освіти за програмами та навчально-методичними посібниками, затвердженими в установленому порядку, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі дітей з інвалідністю [1].

Відповідно до висновку та рекомендацій психолого-медико-педагогічної консультації, індивідуальної програми реабілітації дитини з інваліда, розробляється індивідуальний план розвитку дитини командою, у склад якої входять: педагоги, які працюють з дитиною, дефектологи, батьки дитини, або особи, які їх замінюють, спеціалісти, що здійснюють відповідний психолого-медико-педагогічний супровід цих дітей.

Варто зазначити, що індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, затверджується керівником закладу дошкільної освіти і переглядається двічі на рік (у разі потреби - частіше) групою фахівців, що складається з працівників закладу дошкільної освіти, дефектологів необхідного спрямування, батьків дитини, або осіб, які їх замінюють, з метою її коригування. В індивідуальній програмі розвитку дитини з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, зазначаються цілі її розвитку і розподіляються функції між відповідними фахівцями для їх досягнення.

Корекційна робота в інклюзивній групі закладу дошкільної освіти організовується дефектологами, логопедами, психологами, відповідно нозології та потреб дитини. Передбачається 3–8 корекційно-розвиткових занять на тиждень в залежності від віку дитини та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю. Корекційно-розвиткові заняття проводяться відповідними вчителями-дефектологами та практичними психологами.

Ще однією особливістю навчально-виховного процесу в інклюзивних групах є його індивідуалізація та диференціація. Виховна робота з дітьми з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, має бути направлена на їх безпеку, соціалізацію, комунікативні навички, навички самостійності тощо. Щодо особистісно орієнтованого спрямування навчально-виховного процесу, важливо відзначити, що його забезпечує асистент вихователя, який бере участь у розробленні та виконанні індивідуальних

програм розвитку дитини, адаптує навчальні матеріали з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами [4].

Також зарахування дітей до інклюзивних груп здійснюється керівником закладу дошкільної освіти протягом календарного року на підставі заяви батьків або осіб, які їх замінюють, медичної довідки про стан здоров'я дитини з висновком лікаря, що дитина може відвідувати дошкільний навчальний заклад, довідки дільничного лікаря про епідеміологічне оточення, свідоцтва про народження.

Для дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, додатково подається висновок психолого-медико-педагогічної консультації, копія посвідчення особи або копія медичного висновку про дитину-інваліда (наданої лікарсько-консультативною комісією), копія індивідуальної програми реабілітації дитини-інваліда, направлення відповідного місцевого органу управління освітою. За письмовою заявою батьків, або осіб, які їх замінюють, адміністрація дошкільного навчального закладу може надати дозвіл щодо участі у навчально-виховному процесі асистента дитини з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, волонтерів, фізичний стан здоров'я яких дозволяє здійснювати зазначену функцію на громадських засадах або за рахунок коштів громадських організацій та інших джерел, не заборонених законодавством.

Батьки або особи, які їх замінюють, можуть самостійно виконувати функцію асистента дитини з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, або визначати особу, фізичний стан здоров'я якої дозволяє здійснювати зазначену функцію на волонтерських засадах.

Отже, проаналізувавши основні положення можна зазначити, інклюзивна освіта дітей з особливими освітніми потребами повинна ґрунтуватися на засадах гуманізму, демократизму та бути спрямована на безболісне входження «особливих» дітей у соціум.

Список використаних джерел:

- [1] Колупаєва А.А. & Савчук Л.О. (2011). *Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання*. Київ: Атопол.
- [2] *Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг»* (Закон України). № 2053-VIII. (2017). Вилучено з <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2053-19>.
- [3] *Про затвердження Порядку організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти*. (Постанова Кабінету Міністрів України). №530. (2019). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019>.
- [4] *Типовий перелік спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних групах закладів дошкільної освіти* (Наказ МОН). № 423. (2018). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/0582-18>.